

PROČE LISTOPAD ZVÁ•N JEST LISTOPADEM?

Sobota, 28 zĀĭĀ™Ā- 2019

MĀĭ 30 dnĀ- a kupodivu vĀ¾dy zaĀ•Ā-nĀĭ stejnĀ½m dnem v tĀ½dnu jako bĀ™ezen. ĀĀeskĀ½ nĀĭzev je odvozen od padĀĭnĀ- listĀ-, kterĀ© je v toto roĀ•nĀ- obdobĀ- ve stĀ™edoevropskĀ½ch pĀ™Ā-rodnĀ-ch podmĀ-nkĀĭch typickĀ©. V Ā™Ā-mskĀ©m kalendĀĭĀ™mi byl listopad devĀĭtĀ½m mĀ›sĀ-cem, a proto se jmenuje v jinĀ½ch jazycĀ-ch november, podle novem = devĀĭt). Do roku 153 pĀ™. n. l. byl mĀ›sĀ-cem poslednĀ-m, ale pak byly do souĀ•tu mĀ›sĀ-cĀ™ pĀ™ĀidĀĭny jeĀĭtĀ› dalĀĭĀ- dva mĀ›sĀ-ce.

Ā™-mskĀ½ rok je rozdĀ›len na 12 mĀ›sĀ-cĀ™. PrapĀ›vodnĀ› mĀ›l kalendĀĭĀ™ 10 mĀ›sĀ-cĀ™ (martius aĀ¾ december), pozdĀ›ji doplnĀ›nĀ© o janarius a february. PĀ›vodnĀ› mĀ›sĀ-ce odpovĀ-daly obĀ›hu MĀ›sĀ-ce a tomu takĀ© odpovĀ-dalo jejich dĀ›lenĀ- podle mĀ›sĀ-Ā•nĀ-ch fĀĭzĀ-: Kalendy o novolunĀ-, ldy o Ā°plĀ™ku. KromĀ› bĀ›Ā¾nĀ½ch mĀ›sĀ-cĀ™ se pouĀ¾Ā-val pomocnĀ½ mĀ›sĀ-c nĀ›kdy nazĀ›vanĀ½ Marcedonius, kterĀ½m se vyrovnĀ›val posun lunĀĭrnĀ-ch mĀ›sĀ-cĀ™ vĀ•ĭ roĀ•nĀ-m obdobĀ-m. Tento mĀ›sĀ-c se vklĀ›dal na konec roku po svĀĭtku TerminĀĭliĀ- 23. Ā°nora, zbĀ›vajĀ-cĀ-ch 5 dnĀ- mĀ›sĀ-ce Ā°nora tak nĀ›sledovalo aĀ¾ po tomto vloĀ›enĀ©m mĀ›sĀ-ci.

PoĀ•Āĭtek

roku v bĀ™eznu zanechal stopu i po zmĀ›nĀĭch kalendĀĭĀ™e jednak v pojmenovĀĭnĀ- mĀ›sĀ-cĀ™, a takĀ© ve vklĀ›dĀĭnĀ- dne v pĀ™estupnĀ©m roce na konec Ā°nora (pĀ›vodnĀ› konec roku). DvanĀĭct mĀ›sĀ-cĀ™ se nazĀ›vĀĭ takto (poĀ•Ā-naje lednem, jak bylo pozdĀ›ji zvykem):

1. mensis Ianuarius
(= leden) â€“ podle boha Januse, boha zaĀ•Āĭtku a konce
2. mensis Februarius
(= Ā°nor) â€“ od slova februa, obĀ™adnĀ© oĀ•istnĀ© prostĀ™edky pouĀ¾Ā-vanĀ© v Ā°noru o LuperkaliĀ-ch
3. mensis Martius
(= bĀ™ezen) â€“ podle boha vĀĭlky Marta
4. mensis Aprilis
(= duben) â€“ z aphrilis < Aphrodite, Afrodita, neboĀ¥ tento mĀ›sĀ-c byl zasvĀ›cen VenuĀĭ
5. mensis Maius
(= kvĀ›ten) â€“ podle boha Maia, ochrĀ›jnce vzrĀ™tu.
6. mensis Junius
(= Ā•erven) â€“ podle krĀĭjlovny bohĀ™ Junony. 7. mensis Quintilis,
pozdĀ›ji Julius (= Ā•ervenec) â€“ pĀĭtĀ½ mĀ›sĀ-c, pozdĀ›ji JuliĀ™ podle Julia Caesara
8. mensis Sextilis,
pozdĀ›ji Augustus (= srpen) â€“ ĀĭestĀ½ mĀ›sĀ-c, pozdĀ›ji AugustĀ™ podle cĀ-saĀ™e Augusta
9. mensis September
(= zĀĭĀ™Ā-) â€“ sedmĀ½ mĀ›sĀ-c, pozdĀ›ji Germanicus
10. mensis October
(= Ā™Ā-jen) â€“ osmĀ½ mĀ›sĀ-c
11. mensis November
(= listopad) â€“ devĀĭtĀ½ mĀ›sĀ-c

12. mensis December
(= prosinec) – desátá 1/2 měsíce

Těm, jak pojmenovávíme jednotlivé měsíce, jsme ve své době poměrně jedineční. Vezměme si pro ilustraci taková 1/2 měsíce roku: tomu se v angličtině říká máj, v němčině Mai a ve slovenštině máj. V češtině jej však nazýváme květen. Ten přitom rozhodně není jediným měsícem, pro nějž se v naší mateřštině používá název, jenž se do značné míry vymyká celosvětovému trendu.

Pokud vás tedy zajímá, proč májské jméno má padnou, kde se vzalo slovo prosinec, můžete se dívat!

Tak ten dostal své jméno nejspíše podle slovesa prosinoti, jehož významem bylo –žproblesknout, prosvitat (od slova sinati, tj. –žsvítit, bláskat se). Slunce totiž v době proleskuje mezi mraky a také přichází zimní slunovrat, díky němuž začíná bít dny delší a světletí.

Lidé pak někdy nazývají prosince dřívější mysl do souvislosti i s prosem (první se v době hodná jedla prosná kaše), s prasaty (podle toho, že koncem roku se dřívě hodná zabíjí) a se slovesem prosit (na základě souvislosti s výnošním koledováním). Jedná se však o překlady takzvaných lidových etymologií (nevědeckých, neověřených výklady slovních, které jsou založeny jen na intuici a bujně fantazii nezavěšených lidí).

Prvním měsícem v roce je leden. Jedná se o měsíc zimní, který má spojení se sněhem, mrazem a samozřejmě také ledem. Název tohoto měsíce je odvozen právě od slova led.

Šnor etymologicky souvisí se slovesem nošit. Název vznikl na základě toho, že ve druhém měsíci začíná led pomalu tít a nošit se do vody.

Slovo březno bylo odvozeno od podstatného jména březva. Právě v březnu totiž začíná růst.

S dubnem je to velice podobné jako s jeho předchůdcem březnem. I slovo duben je odvozeno od podstatného jména označujícího listnatý strom – v tomto

přesně padá jde samozřejmě o dub. Duben je zkrátka měsícem raženi dubů.

Kvůli ten ziskal svůj název podle toho, že se jedná o označení měsíce, v němž se přesně rodu probouzí a dává to najevo mnoha rozličnými květy.

Pro se se v eřtině přívě, eřven, nen tak úplně jasně. Etymologické bádání přívěla hned s nákolika vysvětlěními:

-
v tomto měsíci se lidé často setkávali s eřvy v ovoci

-
přívě v tomto období se sbíral eřvec (druh hmyzu, z něž se získávalo barvivo)

-
pro tento měsíc je typická eřvená barva, kterou se vyznačuje celá řada dozrívajících plodů (třešně, višně, jahody, maliny).

Slovo eřvenec je motivováno stejně jako eřven. I v tomto letním měsíci máme v újdu kolem sebe eřvenou barvu. Naši předci slova eřven a eřvenec často zaměňovali, takže eřven mohl klidně následovat po eřvenci a být sedmým měsícem v roce. Podobně problém byl i v latině, která má tak označení - jestěho a sedmého měsíce velice podobně (Junius a Julius).

Osmý měsíc, neboli srpen, získal v eřtině svůj název podle srpce. Jedná se totiž o žsřpný měsíc, tedy měsíc, v tomto období se zkrátka sklízela řoda, což se dalo přívě srpem.

Slovo zářivě - nevzniklo podle toho, že by v tomto měsíci nějak silně zářilo slunce. V jejich přece moc dobře věme, že v zářivě - u je po přizdních a to nám dává pomalu, ale jistě sbohem. Tedy, břeň, ne letos, kdy se dalo v zářivě - je it docela dobře koupat venku!

Pojmenování - vzniklo ze slovního spojení - za řivě (ve staré eřtině za řivě). V tomto období totiž za řivě břeť divoké zvíře v řivě - ji (někteřivě - jeni v zářivě - u za řivě, tj. za řivě).

Hlavně - měsíc, kdy je zvíře v řivě - ji, je vějak řivě - jen. A přívě proto mu tak řivě - káme tak, jak mu řivě - káme.

A jsme zase zpátky, na začátku, tedy v listopadu!

V tomto pád je motivace zcela zřejmá. Listopad je typickým podzimním měsícem, a jak už jsem nahoře napsala, byl pojmenován podle toho, že na podzim padají listy ze stromů.
V církevním kalendáři, podle toho, na který den připadá a trvá den, začíná poslední neděle v listopadu nebo první neděle prosince advent.

Tak, a zase jsem se s vámi podělila

o zajímavostech! Išlo se?

D@NIELA